

Arbeidsveiligheid bij minderjarigen

Voor jou samengevat

van Nunen, K.L.L.

Publication date

2022

Document Version

Final published version

Published in

Veiligheidsnieuws

Citation (APA)

van Nunen, K. L. L. (2022). Arbeidsveiligheid bij minderjarigen: Voor jou samengevat. *Veiligheidsnieuws*, 216, 68-70. <https://kenniscentrum.prebes.be/kenniscentrum/artikels/arbeidsveiligheid-bij-minderjarigen>

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable). Please check the document version above.

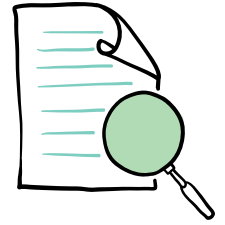
Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights. We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Voor jou samengevat:

ARBEIDSVEILIGHEID BIJ MINDERJARIGEN

Wetenschappelijk onderzoek gepubliceerd in Engelstalige peer-reviewed tijdschriften is vaak niet laagdrempelig genoeg om door te dringen tot de werkvloer. In deze rubriek wordt een recent verschenen wetenschappelijk artikel samengevat met relevante resultaten voor de preventieadviseur. Volgend artikel wordt besproken: "Occupational safety and health interventions to protect young workers from hazardous work - A scoping review"¹.

Karolien van Nunen

Docent Veiligheidskunde, TU Delft
Leerstoel Vandeputte,
Universiteit Antwerpen
Redactieraad Veiligheidsnieuws

Minderjarigen aan het werk

In België is arbeid toegelaten bij minderjarigen (dus jonger dan 18 jaar), op voorwaarde dat men 15 jaar of ouder is, en als men niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht.

"Jonge werknemers hebben een groter risico op blijvende beperkingen ten gevolge van een arbeidsongeval"

Als we wereldwijd de statistieken bekijken, dan is het percentage arbeidsongevallen hoger bij deze groep jonge werknemers dan in vergelijking met oudere leeftijdsgroepen. Wel is het sterftecijfer bij jonge werknemers lager. Dit betekent dat hoewel de kans op overlijden ten gevolge van een arbeidsongeval lager is, jonge werknemers wel een groter risico hebben op blijvende beperkingen ten gevolge van een arbeidsongeval.

Risicofactoren bij jonge werknemers

Er zijn generieke risicofactoren die de kans op arbeidsongevallen vergroten, ongeacht tot welke leeftijdscategorie men behoort. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld onvoldoende veiligheidsopleiding en ontoereikend toezicht. Maar bij jonge werknemers zijn er ook specifieke ontwikkelingskenmerken die bijdragen aan verhoogde risico's. Het gaat hierbij om fysieke, cognitieve en sociale ontwikkelingen bij de groep van jonge werknemers. In wat volgt wordt een overzicht gegeven van de mogelijke bijdrage van deze ontwikkelingen aan een hoger risico op arbeidsongevallen.

Fysieke ontwikkeling

- ▶ Fysieke factoren zoals snelle groei van het lichaam kunnen gewrichten en ligamenten minder flexibel maken, en maakt gewrichten en ligamenten meer vatbaar voor letsel.
- ▶ De meeste arbeidsmiddelen (machines, apparaten, gereedschappen, installaties) zijn ontworpen voor de antropometrische afmetingen van volwassenen. De nog niet-volwassen lichaamsbouw van jonge werknemers kan ertoe leiden dat jongeren minder goed met arbeidsmiddelen kunnen omgaan, waardoor ze een groter risico lopen op letsel bij het hanteren van deze arbeidsmiddelen.

- ▶ Tijdens de puberteit vinden er fysiologische veranderingen plaats, zoals neurohormonale verschuivingen. Zo vindt er in het biologisch ritme een verschuiving plaats naar meer nachtelijke waakzaamheid (onrust). Onvoldoende slaap kan leiden tot minder alertheid overdag.
- ▶ Jongeren kunnen ook anders dan volwassenen reageren op blootstelling aan toxische stoffen. De genomen veiligheidsmaatregelen bij werken met toxische stoffen kunnen bijgevolg niet afdoende zijn voor de groep van jonge werknemers.

"De fysieke, cognitieve en sociale ontwikkelingskenmerken bij jongeren zorgen voor een verhoogd risico"

Cognitieve ontwikkeling

- ▶ Bij jongeren zijn de hersenen nog volop in ontwikkeling. Zo hebben ze minder vermogen om risico's te herkennen en in te schatten, is er een gebrek aan besluitvormingsvaardigheden zoals bij volwassenen, en staat het vermogen om abstract te redeneren nog niet volledig op punt.

◆ ¹ Sámano-Ríos ML, Ijaz S, Ruotsalainen J, Breslin, FC, Gummesson K, Verbeek J. (2019). Occupational safety and health interventions to protect young workers from hazardous work - A scoping review. Safety Science, 113: 389-403. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2018.11.024>

- ▶ Ook vinden er ontwikkelingen plaats in de prefrontale cortex die geassocieerd zijn met emotionele respons en reactiviteit. Jongeren hebben meer de neiging tot het zoeken van sensatie en gevoelens van hoge intensiteit. Deze cognitieve ontwikkelingen leiden tot minder tolerantie, snellere ontgoocheling, verhoogde reactiviteit, opstandigheid en impulsiviteit.

Sociale ontwikkeling

- ▶ De emotionele behoefte om te presteren, en om erkenning en goedkeuring te krijgen (van leeftijdsgenoten, maar ook van volwassenen). De wens om goed werk te leveren en gezien te worden als een competente

“Cognitieve ontwikkelingen bij jongeren zorgen voor meer opstandigheid en impulsiviteit”

werknemer kan ook leiden tot een hoger stressniveau.

- ▶ De behoefte aan economische onafhankelijkheid, wat kan leiden tot (chronische) vermoeidheid door de combinatie van school, werk en andere verantwoordelijkheden. Het vinden van een balans tussen school, werk en andere verantwoordelijkheden kan ook leiden tot een hoger stressniveau.

- ▶ Bij minderjarige werknemers ontbreekt soms de erkenning als volwaardige werknemer van een bedrijf. Dit kan ervoor zorgen dat preventie bij deze groep werknemers geen prioriteit is, en het kan zelfs zorgen voor misbruik, bijvoorbeeld in het aantal gewerkte uren (zwartwerk).

Veiligheidsmaatregelen afgestemd op deze risicofactoren

Deze unieke kwetsbaarheden van jonge werknemers tonen het belang aan van veiligheidsmaatregelen die hierop zijn afgestemd. In wat volgt wordt een overzicht gegeven van mogelijke interventies die gericht zijn op het beschermen van jonge werknemers tegen risico's op de werkplek, waarbij deze interventies rekening houden met de fysieke, cognitieve en/of sociale ontwikkeling van jongeren.

De interventies kunnen opgedeeld worden in drie types: omgevingsinterventies, gedragsinterventies en klinische interventies.

Omgevingsinterventies

Omgevingsinterventies zijn gericht op het wegnemen van risico's in de omgeving. Hierbij gaat het om technische en organisatorische aanpassingen, zoals het aanpassen van arbeidsmiddelen aan de antropometrische afmetingen van jongeren, of het toebedelen van arbeidstaken die minder complex en minder zwaar zijn (lagere belasting).

Ook adequaat toezicht van jongere werknemers wordt gezien als een belangrijke interventie.

Het naleven en handhaven van wet- en regelgeving valt ook onder deze categorie van interventies. Het naleven van bijvoorbeeld het maximum aan dagelijkse werkuren en de restricties die gelden bij nachtarbeid moeten bewaakt worden. Deze rol kan worden opgenomen door de daarvoor verantwoordelijke overheidsinstanties, maar ook andere actoren kunnen hierbij een rol spelen. We spreken hierbij over 'toezicht door de bredere gemeenschap' waarbij bijvoorbeeld ouders of leerkrachten toezien op het naleven van de rechten van jonge werknemers.

Gedragsinterventies

Deze interventies richten zich op het stimuleren van veilig gedrag van jongeren. Enkele voorbeelden:

- ▶ Veiligheidsopleiding en -training aangepast aan de doelgroep van jonge werknemers. Hierbij is het nodig om de inhoud aan te passen aan de doelgroep, maar ook de manier waarop de opleiding en training wordt aangeboden. Bijvoorbeeld: informatie over het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen kan overgebracht worden door middel van QR codes gelinkt aan instructievideo's. ▶▶

- ▶ Training in veerkracht (resilience) waarbij jonge werknemers getraind worden om de zwakke maar ook om de sterke punten van hun ontwikkelingsfase naar volwassenheid te herkennen. Het doel is om jongeren te leren omgaan met de uitdagingen die volgen uit deze ontwikkelingsfase, en leert men om de nieuwe rollen en verantwoordelijkheden te beheersen.

- ▶ Het toevoegen van een curriculum op school dat zich specifiek richt op veiligheid zoals het vergroten van de kennis over het herkennen en aanpakken van risico's, en het aanleren van communicatieve vaardigheden die nodig zijn om werkgerelateerde veiligheidsproblemen te bespreken.
- ▶ Ook het verbeteren van basisvaardigheden zoals reken- en leesvaardigheden kan een positief effect hebben op veiligheid. Zo kunnen jongeren bijvoorbeeld te maken krijgen met fysieke of verbale agressie wanneer ze rekenfouten maken bij het geven van wisselgeld.

#wistjedatje

Als je op de website werk.belgie.be de zoekterm 'jeugdige werknemers' intikt, krijg je een overzicht van de regelgevende teksten omtrent minderjarige werknemers en verboden arbeid, arbeidsduur, overwerk, deeltijdse arbeid, rusttijden, arbeid op zon- en feestdagen en nachtarbeid.

Gedraginterventies hoeven niet altijd gericht te zijn op de jonge werknemers zelf. Het verbeteren van veiligheid en gezondheid bij jonge werknemers kan ook door andere actoren gefaciliteerd worden. Het gaat hier over actoren zoals ouders, familie, werkgevers, leidinggevenden, vakbonden, leerkrachten en zorgverleners.

Twee voorbeelden:

- ▶ Het tonen van een video aan werkgevers en leidinggevenden over de ontwikkeling van de hersenen bij tieners. Hierbij kunnen mogelijke risicofactoren

uitgelegd worden die zich specifiek voordoen bij deze groep van jonge werknemers.

- ▶ Een groot deel van de arbeid door jonge werknemers gebeurt in de thuiscontext. Volgens cijfers van de ILO is wereldwijd 69% van de jonge werknemers in dienst bij familie. Interventies die gericht zijn op het gezin kunnen dus ook effectief zijn. Zo kan men bijvoorbeeld in de agrarische sector informatie verstrekken aan ouders over het toewijzen van taken op de boerderij die passen bij de leeftijd en de ontwikkelingsfase van het kind.

“Ook ouders en leerkrachten spelen een rol in het bewaken van de rechten van jonge werknemers”

Klinische interventies

Klinische interventies worden uitgevoerd door professionele zorgverleners. Het gaat om het stellen van diagnoses, behandeling, opvolging en begeleiding. Een voorbeeld: het opvolgen van de mentale gezondheid van jongeren door een gespecialiseerde hulpverlener.

Conclusie

Het is aanbevolen om interventies te ontwikkelen en te evalueren die zich specifiek richten op het aanpakken van risico's waarmee jonge werknemers worden geconfronteerd als gevolg van hun fysieke, cognitieve en sociale ontwikkelingsproces.

Interventies kunnen zich richten op de jongeren zelf, maar ook op tussenpersonen zoals de werkgevers, ouders en leerkrachten. Het betrekken van verschillende actoren is nodig om jonge werknemers optimaal te beschermen. ♦